

CO exemplaar

CO.2124940 - 74

MAANDBERICHT

MEI 1990

MAANDBERICHT

Een uitgave van de Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD).
Maandelijks wordt gerapporteerd over ontwikkelingen en activiteiten in binnen- en buitenland, die naar wij aannemen de moeite waard zijn onder uw aandacht te brengen.

U zult in het MAANDBERICHT dan ook in hoofdzaak korte, feitelijke rapportage aantreffen, inhakend op de actualiteit. Achtergrondinformatie zal opgenomen worden in het KWARTAALBERICHT, dat zoals gebruikelijk vier maal per jaar verschijnt.

Eventuele reacties op de bijdragen kunt u richten aan:

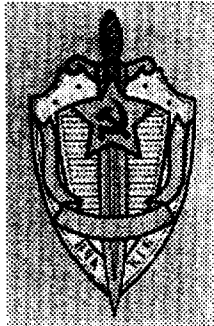
Ministerie Van Binnenlandse Zaken

Postbus 20010
2500 EA DEN HAAG
TEL.: 070-3.61.44.01
toestel: 2382

INHOUD

	pag.
I ACTIVITEITEN VAN BUITENLANDSE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN	5
- Een KGB-chef aan het woord.	
II. INTERNATIONALE POLITIEKE ONTWIKKELINGEN	11
- Sovjet-Unie: voorbereidingen voor het 28ste CPSU-congres; KRYUCHKOV over KGB in meerpartijensysteem	
- Albanië: machtsstrijd binnen de partij	
- China: "Godin" haalt bakzeil	
III. ANTIDEMOCRATISCHE STROMINGEN	15
- Rechts-extremisme: rechtszaak JFN Breda	
IV. POLITIEK (GEWELDDADIG) ACTIVISME	17
- Actie-meerdaagse te Borssele	
- Ontruiming Wolters-Noordhoff Complex	
V. TERRORISME	20
- PIRA: hernieuwd offensief op het continent	
VI. MINDERHEDEN	22
- Turken: consulaten doelwit van gewelddadige acties	
VII. DIVERSEN	24
- Voormalig BVD-informant zoekt publiciteit	
Bijlage: Agenda	26

I. ACTIVITEITEN VAN BUITENLANDSE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN

Het hierna volgende artikel over de nieuwe positie en taken van het KGB is wat langer dan gebruikelijk in een maandbericht. Gezien echter de snelheid van de politieke ontwikkelingen in Oost-Europa, die ook belangrijke gevolgen hebben voor het inlichtingen- en veiligheidswerk in zowel Oost als West, verdient het zeer zeker plaatsing in dit maandbericht. Het betreft een interview in de Pravda met Leonid SHEBARSHIN, chef van het Eerste Hoofddirectoraat, verantwoordelijk voor de offensieve inlichtingenactiviteiten van het KGB.

5

In "Jane's Soviet Intelligence Review" van mei 1990 is een vergelijkbaar interview geplaatst van Carey SCHOFIELD met de kolonel-generaal MIKHAYLOV, hoofd van het GRU.

Dit artikel zal becommentarieerd worden in het eerstvolgende kwartaalbericht.

EEN KGB-CHEF AAN HET WOORD

INLEIDING

Het is niet toevallig dat sedert begin 1988 de Sovjetrussische Staatsveiligheids- en inlichtingendienst, het KGB, regelmatig in de Russische pers aan het woord komt. Ook op de Russische Staatstelevisie werden bij herhaling films vertoond waarin het KGB op zeer positieve wijze werd belicht. KGB-officieren zowel als hun agenten (denk aan PHILBY) werden getoond in (soms daadwerkelijk) heldhaftige rollen. In alle media kortom trachtte het KGB zich te profileren als het waarachtige schild en zwaard van de verworvenheden des volks. Vaak gebeurde dit op indirecte, versluisde wijze maar soms ook richt een hoge KGB-functionaris zich rechtstreeks tot de lezers.

Zo staat in de Pravda van 22 april jl. een interview afgedrukt met Leonid Vladimirovich SHEBARSHIN, chef van het Eerste Hoofddirectoraat van het KGB en in die functie opvolger van V.A. KRYUCHKOV. Volgens de interviewer, V. SNEGIRYOV, is het voor het eerst in de geschiedenis van de Pravda dat de chef van de spionageafdeling van het KGB in de kolommen van het partijblad aan het woord komt. SHEBARSHIN zelf zegt hierover dat een dergelijk interview drie jaar geleden nog niet mogelijk was geweest, maar dat het in het huidige tijdsgewricht niet juist is de sovjetburger informatie over de activiteiten van de spionagedienst te onthouden. "Bovendien heeft de dienst de steun van de publieke opinie nodig", voegt hij hieraan toe.

Vanwaar eigenlijk deze drang tot publiciteit bij een organisatie die tot voor kort openheid schuwde. En waarom die toonzetting van verdediging en zelfpromotie?

Sinds het aantreden van GORBACHOV in maart 1985 en de voortschrijdende uitvoering sindsdien van de door hem voorgestane politiek van glasnost, perestrojka

en democratisatsija (nadere toelichting inmiddels overbodig) is de traditionele machtsstructuur in de Sovjet-Unie sterk veranderd. Berustte de macht tot voor kort op drie pijlers, nl. de partij (CPSU), het Rode Leger en het KGB, inmiddels zijn daaraan drie pijlers toegevoegd: de president met zijn presidentiële raad, de staatsorganen en vooral de Sovjetrussische volkeren zelf.

Niet alleen de partij maar ook het KGB is in dit nieuwe, nog niet gestabiliseerde, krachtenveld van macht onder vuur komen te liggen. Vooral vanuit het volk zelf is bittere kritiek geuit op het KGB, vaak vlijmscherp verwoord door intellectuelen in de onafhankelijker geworden media. Men is niet vergeten dat het KGB (en de voorgangers NKVD, OGPU en GPU) in de Stalinperiode verantwoordelijk is geweest voor de uitvoering van een bloedige onderdrukking met een onnoemelijk aantal slachtoffers; de intelligentsia draagt de verse littekens van de nog recente dissidentenvervolging. Het is dan ook logisch dat het KGB de tegenaanval heeft ingezet. Anders dan de partij wordt het KGB daarin thans gesteund door GORBACHOV en zijn presidentiële raad omdat het KGB een zeer belangrijk instrument is ter verwezenlijking van een gecontroleerde (!) perestrojka. Het KGB is er thans alles aan gelegen zich een nieuwe stabiele positie te verwerven in de huidige vlottende machtsstructuur. Het zichtbare middel dat daartoe wordt aangewend is een grootscheepse propagandacampagne. Door naamswijzigingen van bepaalde directoraten, benadrukking van bedreigingen van buitenaf en het creëren van nieuwe werkterreinen, tracht het KGB het besmet blazoen te schonen.

Het anti-dissidentendirectoraat V is thans omgedoopt in het directoraat dat de "verdediging van de grondwet" voor ogen heeft. Voorts profileert het KGB zich als de enige werkelijke bestrijder van de georganiseerde misdaad en het internationaal terrorisme.

Het is dan ook mede om deze reden, dat het KGB aansluiting zoekt bij Westeuropese en Amerikaanse politieorganisaties (o.a. Interpol). Hoewel het KGB er n.a.w. naar zal streven reële inhoud te geven aan deze samenwerking, ligt aan deze expansie tevens de wens ten grondslag zich internationaal aanzien te verwerven met het oog op binnenlands gebruik.

Het interview van SHEBARSHIN is inhoudelijk zeker interessant; het dient echter wel gelezen te worden tegen de achtergrond van het hierboven geschetste kader. Opvallend zijn de uitlatingen m.b.t. de "versterking van de nationale economie" en de toch steeds terugkerende achterdocht jegens westerse militaire plannen, dit ondanks de vorderingen op internationale ontwapeningsfora en bijbehorende verificatie.

Zijn uitlating, "dat het KGB slechts een instrument van de staat is bij de uitvoering van zijn politiek" is onvolledig. In de zeer complexe situatie in de Sovjet-Unie is het KGB eens te meer *het* machtsinstrument van president GORBACHOV en de CPSU. Het ziet er wel degelijk naar uit dat het KGB de verliezen wil compenseren van de verloren gegane samenwerking met de inlichtingendiensten van de DDR, Polen, Tsjechoslowakije en Hongarije. Het is bovendien duidelijk dat het KGB in deze landen juist een sterk toenemend aandachtsterrein erbij heeft gekregen.

HET INTERVIEW

Volgens SHEBARSHIN werkt zijn dienst nauw samen met de contraspionagedienst en andere afdelingen van het KGB en heeft als taak een bijdrage te leveren aan: de beleidsvorming ten aanzien van de buitenlandse politiek van de sovjetstaat, de verhoging van de veiligheid en het defensief vermogen van de Sovjet-Unie en de versterking van de economie. De activiteiten van de dienst zijn gericht op het vergaren van militair-strategische, politieke, economische en militair-technische informatie, maar men verzamelt ook inlichtingen op contraspionagegebied. SHEBARSHIN verklaart dat zijn inlichtingendienst zich (onbevooroordeeld en zonder overal intriges en conspiraties van buitenlandse machten te ontwaren) moet richten "op die aspecten in de internationale verhoudingen, die een bedreiging vormen voor de veiligheid van de Sovjet-Unie.

In de periode van de perestrojka zouden belangrijke stappen zijn gezet op de weg naar "een wereld zonder oorlogen en wapens". Hij benadrukt echter dat het westerse militair-industriële complex niet is verdwenen, dat nieuwe militaire doctrines worden ontwikkeld en dat wapens worden vervolmaakt.

Daarom richt de sovjetspionage zich op nieuwe ontwikkelingen in de militaire wetenschap en techniek en op het ontdekken van nieuwe wapensystemen. Volgens SHEBARSHIN heeft het Eerste Hoofddirectoraat afdelingen die operaties in het buitenland voorbereiden en leiden, en een uitgebreide analyseafdeling "die in staat is tot het leveren van objectieve, betrouwbare en van alle kanten gecontroleerde informatie". Hij merkt op dat het verkrijgen van geheime inlichtingen een gecompliceerde aangelegenheid is en dat de informatie vaak tegenstrijdig en fragmentarisch is. Er is naar zijn mening ook een grens aan de mogelijkheid om prognoses te geven, "vooral in zich dynamisch ontwikkelende situaties".

Bij de analyse van inlichtingen worden allerlei mogelijkheden benut, waarbij technische middelen, open bronnen en "contacten met onze geleerden" een belangrijke rol spelen. Op de vraag van de interviewer wat het verminderen van de spanning tussen de grootmachten betekent voor de door SHEBARSHIN geleide dienst, antwoordt deze dat het KGB en zijn spionagedienst geen eigen politieke belangen nastreven en slechts dienen als instrument van de staat bij de uitvoering van zijn politiek.

De informatietaken worden voortdurend bijgesteld. Waar ten tijde van de koude oorlog de aandacht van het Eerste Hoofddirectoraat voornamelijk werd opgeëist door de militair-politieke activiteiten van de NATO, SEATO en CENTO, streeft SHEBARSHIN's dienst er nu naar "al het positieve in de wereldpolitiek aan het licht te brengen, mogelijkheden te scheppen voor een verdere verbetering van de internationale relaties en te zoeken naar wederzijds acceptabele oplossingen". SHEBARSHIN verklaart overigens dat de Sovjet-Unie nog steeds wordt bedreigd door krachten, die misbruik willen maken "van de zeer gecompliceerde situatie in de

huidige sovjetmaatschappij". Tegen deze inmenging - die meestal politiek van aard is - worden politieke middelen ingezet. Tegen geheime operaties, zoals wapenleveranties aan hen die uit zijn op omverwerping van de sovjet-constitutionele orde, worden preventieve maatregelen genomen. Een belangrijke nieuwe taak op economisch gebied is de bestrijding van de georganiseerde misdaad. Ook professioneel zijn er veranderingen in het inlichtingenwerk geslopen. Zo worden er geen harde methoden meer gebruikt en wordt de nadruk gelegd op technische middelen en bewerking van open bronnen. Hij onderstreept dat onder geen enkele omstandigheid mensen tot samenwerking met zijn dienst worden gedwongen. Ook ontkent hij ten stelligste door de interviewer aangehaalde beweringen van de westerse pers dat het KGB jaarlijks drie tot vier moorden in het buitenland pleegt. Dit zijn volgens hem leugens, die verspreid worden om de burger angst aan te jagen. SHEBARSHIN geeft toe dat spionage "een spel zonder regels is", maar hij is er van overtuigd dat er morele grenzen moeten zijn. Zo zijn bij het KGB geweld, wreedheid en inmenging in de interne aangelegenheden van andere landen uitgesloten. Sensationele beweringen over de betrokkenheid van het KGB bij de moordaanslag op de paus of bij de moord op ZIA UL HAQ beschouwt hij als zuivere verzinsels.

INFORMATIEVERGARING

De interviewer stelt vervolgens de vraag wat nu het verschil is tussen een bericht dat vanuit een bepaald land door een sovjetdiplomaat naar zijn ministerie in Moskou gestuurd wordt en een bericht over hetzelfde onderwerp, verstuurd door de residentura in dat land. Samengevat luidt SHEBARSHIN's antwoord dat het belangrijk is een waarheidsgetrouw beeld te krijgen van een bepaalde gebeurtenis in de wereld, van tendensen in internationale relaties en van plannen van buitenlandse staten.

Het is de taak van een inlichtingendienst geheime informatie te verzamelen die niet via de officiële kanalen verkregen kan worden. Daar de meeste belangrijke beslissingen geheim blijven, heeft de inlichtingendienst geen andere keus dan informatie hierover d.m.v. spionage te verkrijgen. SHEBARSHIN verklaart dat er in het Westen, ondanks de propaganda over openheid in de ontwikkelde kapitalistische landen, een duidelijk streven is geheimen op het gebied van de buitenlandse politiek, de economische en militaire strategie "achter slot en grendel te bewaren".

Volgens hem leidt afhankelijkheid van één informatiekanaal al gauw tot onjuiste conclusies. Hoewel men geheime inlichtingen niet als een "kristallen bol" moet beschouwen die alles zichtbaar maakt, meent hij dat via spionage verkregen inlichtingen een oordeel over de ware bedoelingen van buitenlandse staten kunnen verschaffen.

Op de vraag van de interviewer of het KGB (zoals in het Westen wordt beweerd) zijn activiteiten aan het verhogen is, antwoordt SHEBARSHIN ontkennend. Hij verwijst naar een interview in de New York Times van 14 februari 1990 met de directeur van de CIA, waarin deze het KGB beschuldigt van opvoering van zijn activiteiten en van het gebruik van agressievere methodes in de Verenigde Staten. Deze bewering is volgens SHEBARSHIN op niets gebaseerd. Hij stelt dat, anders dan in de periode van confrontatie, de mensen van zijn dienst tegenwoordig "bewust afzien van meer

scherpe werkmethoden". Er zou in het Westen sprake zijn van een campagne die tot doel heeft de vorming van een nieuw imago van de Sovjet-Unie te verstoren, een sfeer van verdenking en achterdocht te creëren rond sovjetorganisaties in het buitenland en de activiteit van de buitenlandse inlichtingendienst van het KGB zo veel mogelijk te bemoeilijken.

Over het financiële aspect van het inlichtingenwerk en het kosten-batenvraagstuk zegt SHEBARSHIN dat het lastig is verworven inlichtingen in geldwaarde uit te drukken en dat een kosten-batenanalyse niet altijd mogelijk is. Hij verwijst naar een bericht in een Amerikaanse krant dat sovjetspionnen voor een paar honderd dollar militair-technische documentatie ter waarde van 3 miljoen dollar hebben weten te bemachtigen! Dit bericht wordt door hem niet bevestigd, wel verklaart hij dat een dergelijke kosten-batenverhouding in de praktijk inderdaad voorkomt. Verder zegt hij dat bij publikatie van het budget van het KGB (inclusief de buitenlandse tak) zal blijken dat dit veel bescheidener is dan het CIA-budget, dat wordt geschat op meer dan 30 miljard dollar per jaar.

9

MENS EN TECHNIEK

Vervolgens gaat de interviewer in op de vraag of de KGB-medewerkers inderdaad een intellectuele elite in de sovjetmaatschappij vormen en wat de selectiecriteria zijn. SHEBARSHIN antwoordt hierop dat inderdaad de meest getalenteerde jonge mensen worden gerecrueteerd.

Hij noemt enkele gewenste eigenschappen: intelligentie, snel kunnen denken en analytisch inzicht, werklust, inventiviteit en verbeelding, sociale vaardigheid en het vermogen tot bewuste zelfbeperking. Ook de morele, psychologische en ideologische kanten van de persoon worden bekeken. De allereerste eis echter is een absolute toewijding aan het vaderland. Zelf wantrouwt hij ook egoïsten en mensen met een overdreven gevoel van eigenwaarde. Dit soort lieden zijn volgens hem potentiële verraders.

Op de vraag of er in het inlichtingenwerk sprake is van verlegging van het zwaartepunt van de "menselijke factor" naar nieuwe technische mogelijkheden als het maken van gedetailleerde foto's vanuit de ruimte, het afluisteren van telefoongesprekken vanuit satellieten enz., antwoordt SHEBARSHIN dat de technologische voortuitgang uiteraard ook in het inlichtingenwerk zijn invloed doet gelden. Het KGB vervaardigt eigen technische hulpmiddelen, maar gebruikt ook de beste buitenlandse techniek.

Hij meent echter dat technische middelen beperkt zijn in hun mogelijkheden en dat mensen het belangrijkste blijven: "In zijn werk in het buitenland steunt de inlichtingendienst op onbaatzuchtige medewerkers, die hun lot voor altijd met ons land verbonden hebben". SHEBARSHIN haalt vervolgens het voorbeeld van Kim PHILBY aan, die al in de jaren dertig besloot zich te wijden aan de zaak van het communisme.

Hij is van mening dat het operationele inlichtingenwerk ook voor de CIA de belangrijkste bron van informatie is en verwijst naar een verklaring van CIA-directeur WEBSTER op 20 maart 1990.

Het grootste gevaar voor de Sovjet-Unie vormen pogingen van buitenlandse inlichtingendiensten om bronnen te werven, die onder verschillende omstandigheden

voor hen in de Sovjet-Unie gaan werken. Hun belangrijkste doelwit zijn sovjetdiplomaten, militairen, leidinggevende of veelbelovende medewerkers van staatsorganisaties en uiteraard inlichtingenofficieren. De westerse inlichtingendiensten zouden een enorme belangstelling aan de dag leggen voor technisch-wetenschappelijke ontwikkelingen in de Sovjet-Unie en daarom een voorkeur hebben voor technische wetenschappers uit dat land. Volgens SHEBARSHIN hebben er in de jaren 1985-1989 in het buitenland meer dan 200 benaderingen van sovjetburgers door buitenlandse inlichtingendiensten plaatsgevonden. In 1988 waren de pogingen van deze diensten om sovjetburgers te bewegen tot geheime samenwerking of tot een niet terugkeren naar hun vaderland verdrievoudigd, vergeleken met het jaar 1985. Een van de belangrijkste taken van SHEBARSHIN's dienst is daarom ook het penetreren in die inlichtingendiensten, die operaties leiden tegen de Sovjet-Unie.

Tenslotte merkt SHEBARSHIN op dat zijn dienst ook een taak ziet in het ondersteunen van sovjetondernemingen en joint-ventures die opereren op de westerse markt. Dit om de sovjet economie te behoeden voor verliezen wanneer ondernemingen slachtoffer worden van financiële machinaties, corruptie, fraude en andere op de wereldmarkt gangbare praktijken. Hij verklaart zich voorstander van samenwerking met westerse inlichtingendiensten op het gebied van internationaal terrorisme, georganiseerde misdaad en drugshandel .

II. INTERNATIONALE POLITIEKE ONTWIKKELINGEN

SOVJET-UNIE: VOORBEREIDINGEN VOOR HET 28STE CPSU-CONGRES

Tijdens de eerste week van mei heeft het CPSU-Politburo zich beziggehouden met de voorbereidingen van het op 2 juli aanstaande te openen 28ste CPSU-congres. In de verslaggeving daarover werd opgemerkt dat het voorbereidende werk in een beslissende fase is gekomen, dat inmiddels al 200 congresafgevaardigden zijn gekozen en dat het CC van de CPSU een uit vertegenwoordigers van verschillende partijorganisaties bestaande voorbereidingscommissie in het leven heeft geroepen. Uit deze commissie zijn kleinere groepen gevormd, die zich moeten buigen over de opstelling van de congresdocumenten en de congresresoluties. Leden en plaatsvervangend leden van het Politburo en CC-secretarissen hebben de leiding van deze groepen op zich genomen. Gemeld werd voorts dat het Politburo het in het recente verleden weer opgerichte Russische Bureau van het CC van de CPSU - belast met het toezicht over de partijorganisaties in de Russische Socialistische Federatieve Sovjetrepubliek (RSFSR) - de opdracht heeft verstrekt om ten behoeve van het 28ste CPSU-congres onder andere voorstellen te formuleren voor de oprichting van een CP van de RSFSR en voorbereidingen te treffen voor het bijeenroepen van een conferentie van RSFSR-partijorganisaties, die voorzover bekend medio juni bijeen zouden moeten komen.

11

Beide laatstgenoemde zaken passen in een al eerder vermeld streven in de USSR om de RSFSR "gelijk te schakelen" met de andere Sovjetrussische deelrepublieken en de bestaande organisatorische verschillen op te heffen. In het recente verleden heeft dit al geleid tot de oprichting van een Federatie van Vakbonden van de RSFSR, een eigen ministerie van Binnenlandse Zaken en een RSFSR-Academie van Wetenschappen. Voorheen viel de RSFSR wat dit betreft onder de voor dit soort zaken op Unie-niveau bestaande organisaties. Aangenomen mag worden dat dit streven naar beëindiging van de bijzondere positie van de RSFSR binnen USSR-verband past in de ontwikkeling die zal uitmonden in een toekomstig, meer op federatieve leest geschoeid verband op partij- en staatsniveau.

KRYUCHKOV OVER KGB IN MEERPARTIJENSYSTEEM

Begin april is KGB-voorzitter KRYUCHKOV in een interview met het persbureau TASS ingegaan op de vraag naar het functioneren van het KGB wanneer in de USSR daadwerkelijk een meerpartijensysteem zal zijn ingevoerd. Hij wees erop dat in de USSR een wet in voorbereiding is waarin de controle van de staat wordt geregeld als het gaat om de activiteiten van het KGB en dat deze regels

ook zullen gelden in een meerpartijensysteem. De geldende praktijk dat KGB'ers tevens CPSU-lid zijn en dat zogenaamde partijgroepen binnen de KGB-organisatie hun specifieke rol vervullen, leek hij niet als een probleem te ervaren. Dit soort zaken zou door de KGB-leiding moeten worden opgelost en bij wet worden geregeld. Dit betekent echter niet dat KRYUCHKOV van mening is dat er geen partijbemoeienis met het KGB moet zijn, want "de CPSU (kan) niet voorbij gaan aan zaken die betrekking hebben op de selectie en plaatsing van personeel bij het KGB". De te gebruiken methoden zullen door uitbreiding van de democratie veranderen: de CPSU zal "haar directe formele greep op het personeelsbeleid - o.a. via het nomenclatuursysteem - prijsgeven" en op meer indirecte wijze haar invloed moeten uitoefenen op het terrein van scholing, het personeels- en het benoemingenbeleid. Die invloed zal "de partij .... laten gelden via haar leden in overheids- en staatsorganen" en dus ook binnen het KGB.

Met deze verwijzing naar partijleden in overheids- en staatsorganen wordt op versluierde wijze verwezen naar de eerder genoemde partijgroepen die, wat KRYUCHKOV betreft, in het KGB dus zullen blijven bestaan. Elders in zijn interview stelt hij dan nog dat naast de controle over het KGB van de kant van verschillende overheidsorganen (Congres van Volksafgevaardigden, de Opperste Sovjet, de Sovjetpresident, de Raad van Ministers naast financiële en juridische autoriteiten) er ook uitdrukkelijk sprake is van controle van de kant van de partij. Daarmee lijkt wat de KGB-voorzitter betreft het totale partijcontrole-apparaat, belichaamd onder meer in de verschillende CC-afdelingen, een taak te blijven toebedeeld. Of in de aard en omvang van deze controlerende activiteiten een wezenlijke verandering zal optreden, is een vraag die op dit moment niet kan worden beantwoord. Veel zal daarbij afhangen van de ontwikkelingen op het parlementaire vlak.

ALBANIË: MACHTSSTRIJD BINNEN DE PARTIJ

Onlangs kondigde de Albanese regering een aantal ingrijpende hervormingen aan die het laatste stalinistische bolwerk in Europa enigermate uit zijn zelfgekozen isolement moeten halen. Zo wil Albanië nu eindelijk gaan deelnemen aan het overleg binnen de CVSE (Conferentie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa), wordt er gestreefd naar het aanknopen van diplomatieke banden met de beide - lange tijd verfoeide - grootmachten Sovjet-Unie en Verenigde Staten, werd de secretaris-generaal van de Verenigde Naties PEREZ DE CUELLAR vriendelijk ontvangen in Tirana en werd het voor Albanesezen mogelijk een paspoort aan te vragen voor buitenlandse reizen. Ook binnenslands staan grote veranderingen op stapel, zoals de invoering van een mildere strafwet, economische decentralisatie en - mogelijk -

de heropening van moskeeën en kerken. Deze werden in 1967 gesloten toen onder leiding van de toenmalige partijleider Enver HOXHA, de godsdienst officieel werd afgeschaft.

Ook na het overlijden van HOXHA in 1985 bleef de leiding van de Albanese communistische partij, onder leiding van diens opvolger Ramiz ALIA, nog lang trouw aan zijn stalinistische principes en het isolationisme in de internationale politiek. Nog niet zolang geleden kon het Britse dagblad The Guardian nog vanuit Tirana berichten onder de kop "Enver HOXHA may be dead but he won't lie down".

De onlangs aangekondigde hervormingen kwamen voor de buitenwacht dan ook als een grote verrassing, hoewel algemeen verwacht werd dat de spectaculaire ontwikkelingen in Oost-Europa ook Albanië niet onberoerd zouden laten. Dat ook in Tirana de veranderingen gepaard gaan met een felle machtsstrijd binnen de partijtop moge blijken uit de berichten die - zij het uiterst spaarzaam - de westerse wereld bereiken. Partijleider ALIA en premier CARCANI, de grote voorstanders van ingrijpende hervormingen, zouden hevige oppositie ondervinden van de oude garde van HOXHA-getrouwen. Als belangrijkste vertegenwoordiger en woordvoerder van deze factie wordt genoemd Simon STEFANIE, minister van Binnenlandse Zaken en hoofd van de beruchte veiligheidsdienst van Albanië, de Sigurimi. Hij wordt gesteund door oudgedienden als Rita MARKO en Manush MYFTIU. Het symbool van deze oude garde vormt echter in toenemende mate Nexhmije HOXHA, de weduwe van de vroegere partijleider. Zij bekleedt nog steeds de functie van voorzitter van het Volksfront, in welke hoedanigheid zij zich voortdurend presenteert als de hoedster van de orthodoxie.

De machtsstrijd binnen de Albanese partijtop lijkt voorlopig gewonnen door ALIA en de zijnen. Met de voorzichtige hervormingsgezinde koers die nu is ingeslagen, hoopt de partijleider de stabiliteit in zijn land te bewaren en de greep van de partij op de samenleving te behouden. Of hij hierin uiteindelijk zal slagen hangt af van verschillende factoren, zoals het succes van zijn economische beleid en de mate van obstructie die door de oude garde nog gepleegd zal of kan worden.

Dat de communistische partij van Albanië zelfstandig aan de macht is gekomen en niet in het zadel is geholpen door een vreemde mogendheid - zoals elders in Oost-Europa - kan ertoe bijdragen dat het bewind in Tirana geheel eigen wegen blijft bewandelen, al is het niet immuun gebleken voor de golf van hervormingen in Oost-Europa.

CHINA: "GODIN" HAALT BAKZEIL

Aan de activiteiten van het zendschip "Godin van de Democratie" * dat dezer dagen zou zijn begonnen met het uitzenden van dissidente boodschappen van het Front (sinds kort ook: Federatie) voor Democratie in China (FDC) naar de Volksrepubliek, is toch nog onverwacht een eind gekomen.

Nog voordat ook maar een oppositioneel geluid de ether in gestuurd kon worden, hebben de organisatoren noodgedwongen hun plannen moeten opgeven. Uit angst voor represailles door Beijing onthielden achtereenvolgens Taiwan, Hong Kong en Japan het schip hun steun, met name bij de installatie van zendapparatuur. In de Volksrepubliek, waar gedurende de afgelopen weken menige waarschuwing werd verstuurd in de richting van de autoriteiten van buurlanden waarheen de "Godin" had koers gezet, zal het voortijdig einde van de FDC-operatie zeker als een diplomatiek succes worden gevierd.

Het zendschip, een omgebouwd oceanografisch vaartuig dat onder Franse vlag voer, zal - zo werd door een woordvoerder van de activisten verklaard - voorlopig in Taiwan voor anker blijven om te worden verkocht.

* Zie maandbericht april 1990.

III. ANTIDEMOCRATISCHE STROMINGEN

RECHTS-EXTREMISME: RECHTZAAK JFN BREDA

**white
Power**

JONGEREN FRONT NEDERLAND
POSTBUS 962 - 2201 CZ DEN HAAG

15

Op zondag 30 april 1989 werden in Dongen (N.B.) drie aanhangers van het Jongeren Front Nederland (JFN) aangehouden. Zij waren bezig met het verspreiden van JFN-propagandamateriaal en het aanbrengen van stickers met daarop een hakenkruis en de tekst "Bevrijdt Europa van de Joden".

De aanhouding kon plaats vinden dankzij de snelle reactie van inwoners uit de gemeente. De drie verdachten werden voor een termijn van drie dagen in verzekering gesteld. Tijdens deze invezekeringstelling werden huiszoeken verricht waarbij naast een aanzienlijke hoeveelheid JFN-materiaal ook de relatie van verdachten met de neonazistische organisatie Aktionsfront Nationaler Sozialisten (ANS) aan het licht kwam.

Het JFN is de voortzetting van de door de Nederlandse Volksunie (NVU) ooit opgerichte jeugdbeweging Nationaal Jeugd Front (NJF). Het JFN kan worden omschreven als een politieke pressiegroep die zich manifesteert als een extreem-rechtse "volksnationaal- socialistische" beweging.

Al jarenlang wordt aan het JFN leiding gegeven door Stewart MORDAUNT, thans raadslid voor de Centrum Partij '86 in Den Haag. De JFN-aanhang voert een permanente campagne tegen politieke tegenstanders, joodse landgenoten en gekleurde allochtonen, voornamelijk door het verspreiden van racistische pamfletten en stickers.

Het verspreiden van genoemd materiaal, aangevuld met de huiszoekingsresultaten, waren voor de officier van Justitie te Breda reden genoeg om de verdachten niet alleen te dagvaarden ter zake het verspreiden en in voorraad hebben van voorwerpen die discriminerende teksten bevatten (artikel 137 WvS) maar tevens ter zake het deelnemen aan een organisatie die het plegen van misdrijven tot oogmerk heeft (artikel 140 WvS).

Op 15 mei jl. diende de rechtszaak tegen twee van de verdachten, uit Tilburg en uit Breda. De behandeling van de zaak tegen de derde verdachte, uit Tilburg, is in handen van de kinderrechter. Tijdens de zitting, die meer dan drie uur in beslag nam, hield de officier van Justitie een uitvoerig betoog om aan te tonen dat het JFN als een organisatie beschouwd moet worden, en meer in het bijzonder dat het hier gaat om een misdadige organisatie. Vervolgens ging zij over tot het behandelen van de betrokkenheid van beide verdachten bij de gepleegde feiten. en bleven volharden in hun sympathie t.a.v. het JFN en de door het JFN verspreide denkbeelden. Zij hoorden een gevangenisstraf van resp. 8 en 6 maanden tegen zich eisen waarvan 2 maanden voorwaardelijk met een proeftijd van 2 jaar.

In haar uitspraak op 29 mei achtte de rechtbank bewezen dat het JFN aangemerkt kan worden als een misdadige organisatie, hetgeen een doorbraak betekent. Beide verdachten werden schuldig geacht aan het deelnemen aan deze organisatie (artikel 140) alsmede aan het verspreiden en voorhanden hebben van materiaal met discriminerende teksten. De verdachte werd veroordeeld tot een gevangenisstraf van 8 maanden, waarvan 6 maanden voorwaardelijk met een proeftijd van 2 jaar; hoorde een veroordeling van 4 maanden, waarvan 3 maanden voorwaardelijk met een proeftijd van 3 jaar, tegen zich uitspreken. Beiden werden bij verstek veroordeeld. Het is vrijwel zeker dat zij in hoger beroep zullen gaan.

IV. POLITIEK (GEWELDDADIG) ACTIVISME

ACTIE-MEERDAAGSE TE BORSSELE

Van vrijdag 4 tot en met maandag 7 mei vond in Borssele een zogenaamde actie-meerdaagse plaats. Ongeveer 60 actievoerders protesteerden tegen de bouw van opslaghallen voor radioactief afval door de Centrale Organisatie Voor Radioactief Afval (COVRA). Op enkele vernielingsacties van beperkte omvang na verliep de actie-meerdaagse tamelijk rustig.

Opmerkelijk was dat het toch al niet indrukwekkende aantal actievoerders voor een aanzienlijk deel bestond uit aanhangers van de antimilitaristische groepering VAK-Mobiel (VAK = Vredes Aktie Kamp). Geheel volgens hun traditie waren het vooral deze deelnemers die vernielingen aanrichtten.

De organisatie van de actie-meerdaagse was in handen van een groepje activisten behorend tot het Landelijk Anti-Kernenergie Archief (LAKA). Bij het LAKA is men de mening toegedaan dat er van breed geaccepteerde buitenparlementaire acties, zoals die gevoerd worden door bijvoorbeeld Milieudefensie of de Stichting Natuur en Milieu, geen werkelijke invloed uitgaat. Het LAKA staat een meer militante koers voor. Met de organisatie van de actie-meerdaagse in Borssele, hoopte het LAKA de strijd tegen kernenergie en de daarbij behorende afvalproblematiek nieuw leven in te blazen.

Al ruim tevoren werd in de belangrijke actiebladen, zoals "NN" en "De Zwarte" aandacht besteed aan de bouwplannen van de COVRA en de geplande protestdemonstratie daartegen. Dat er desondanks nog geen honderd activisten op de been kwamen, was voor de organisatoren ongetwijfeld een teleurstelling. Een belangrijke doelstelling werd echter wel bereikt: de aandacht van de landelijke pers werd getrokken.

In de aanloop naar de demonstratieve actie in Borssele trokken twee incidenten de aandacht:

- Medio maart trachtte een groepje activisten een actie uit te voeren tegen een kantoor van de COVRA dat gesitueerd is op het terrein van het ECN te Petten. De actievoerders lieten zich afschrikken door de in de buurt aanwezige politie.

- Op 3 april werden twee zich verdacht gedragende personen door de politie in Middelburg aangehouden. Zij bleken in het bezit van een scanner en portofoons. Gezien hun achtergrond mag er van worden uitgegaan dat zij bezig waren een actie uit te voeren dan wel voor te bereiden tegen de COVRA.

Verwacht wordt dat de bouw van de opslaghallen in Borssele zal leiden tot activiteiten en acties vanuit "De Beweging". Voor massale protestdemonstraties lijkt vooralsnog te weinig animo te zijn, maar gerekend moet worden op bekladdings- en vernielingsacties tegen COVRA-vestigingen en bedrijven die betrokken zijn bij werkzaamheden van de COVRA.

ONTRUIMING WOLTERS-NOORDHOFF COMPLEX

In de vroege ochtend van zaterdag 26 mei werden in Groningen door bewoners en sympathisanten van het gekraakte Wolters - Noordhoff Complex (WNC) op grote schaal vernielingen aangericht. Het interieur van twee kantoren en een café die in de onmiddellijke nabijheid van het krakersbolwerk waren gelegen, werd op straat gesleept en in brand gestoken. De totale schade wordt geschat op meer dan een miljoen gulden. Directe aanleiding vormde de gerechtelijke uitspraak op 21 mei, die de bewoners van het WNC een week de tijd gaf het pand te verlaten.

De gewelddadigheden zorgden ervoor dat de Groningse burgemeester, in overleg met het Openbaar Ministerie en de hoofdcommissaris van politie, besloot om op 27 mei het WNC te ontruimen. De krakers gaven zich over aan de politiemacht die het WNC had omsingeld; er werden 154 personen aangehouden.

18

Dat het WNC niet zonder problemen ontruimd zou kunnen worden was al geruime tijd bekend. De afgelopen jaren had het WNC binnen "De Beweging" duidelijk een symboolfunctie gekregen. Regelmatig werd in de landelijke actiebladen aandacht besteed aan de nieuwbouwplannen van de gemeente Groningen en de strijd daartegen van de WNC-bewoners. Toen duidelijk werd dat zowel de gemeente Groningen als de eigenaar van het WNC (het pensioenfonds PGGM) een ontruiming wensten, werden er, naast publicitaire steun, op verschillende plaatsen in Nederland solidariteitsacties uitgevoerd. Naast acties tegen de Hollandse Beton Groep (de bouwers van de nieuwe bibliotheek die op de plaats van het WNC moet komen), vond op 21 maart een kladactie tegen het landelijk hoofdkantoor van de PvdA plaats. Deze actie werd uitgevoerd uit protest tegen de instemming van Groningse PvdA-politici met de nieuwbouwplannen. Op 9 april mislukte een poging van ongeveer honderd krakers uit onder meer Groningen, Nijmegen en Amsterdam om het hoofdkantoor van de PGGM in Zeist te bezetten. De laatste weken kwamen krakers uit verschillende steden enkele malen bijeen om over de ophanden zijnde ontruiming van het WNC te spreken.

In krakerskringen ging men ervan uit dat de rechter een ontruiming zou gelasten. Aanvankelijk bestond het plan om de dag na de uitspraak van de rechter de ontruiming uit te lokken door in de omgeving van het pand barricades op te werpen. Op 21 mei waren de plannen hiertoe gereed, maar uit vrees niet tegen de politie op te kunnen, werd uiteindelijk besloten de plannen uit te stellen tot nader order. Dat er actie gevoerd zou worden, was dus bekend. Het tijdstip en de weinig voor de hand liggende doelen kwamen echter als een complete verrassing en zijn vrijwel zeker op het allerlaatste moment gekozen.

Het meest opmerkelijke aan de actie is het feit dat de krakers de confrontatie met de politie uit de weg zijn gegaan. Bij eerdere grote ontruimingsacties gingen krakers "strijdend ten onder". De WNC-bewoners gaven zich na een laatste offensieve actie zonder slag of stoot over. Op dit moment kan nog niet worden ingeschat of de juridische nasleep tot solidariteitsacties in Groningen of in andere plaatsen in het land zal leiden.

V. TERRORISME

PIRA: HERNIEUWD OFFENSIEF OP HET CONTINENT

HANNOVER, 4 mei 1990

20 | In de nacht van donderdag 3 op vrijdag 4 mei stuitte een Britse militaire wacht met zijn hond op het terrein van de Langenhagen Barracks te Hannover (BRD) op drie vermoedelijke terroristen. Zijn aanroep werd door het drietal beantwoord met drie schoten die hun doel misten. Volgens een ooggetuige nam het drietal de vlucht in een VW Golf. Het gehele kazerneterrein werd hierna aan een nauwkeurige inspectie onderworpen. Tegen de gevel van een van de flats, die als onderkomen voor Britse militairen dienst doet, vond men twee rugzakken met respectievelijk 25 en 22,5 kg Semtex, volgens experts genoeg om het gehele gebouw met de grond gelijk te maken. De explosieven waren voorzien van Tsjechische detonators alsmede wekkers die een half uur na het incident de detonators hadden moeten activeren. De aanslag werd door de PIRA geclaimd.

Met name het gebruik van de Tsjechische Z-1 detonators is van belang. Deze worden sinds 1988 sporadisch in PIRA-bommen aangetroffen en dan nog alleen in Noord-Ierland.

Reden om aan te nemen dat een of meer leden van de ASU (Active Service Unit) die de aanslag in Hannover heeft gepleegd, behoren tot het Northern Command van de PIRA. Het gebruik van wekkers als timer is een oude methode van de PIRA die, op een enkele uitzondering na, niet meer door de PIRA wordt gehanteerd. Het vermoeden is dan ook dat de ingrediënten voor deze bommen dit jaar vanuit Ierland naar het Europese vasteland zijn getransporteerd.

ROERMOND, 27 mei 1990

Op zondagavond 27 mei om 23.20 uur, werd op het Marktplein te Roermond een Citroën BX met vier inzittenden van dichtbij door twee gemaskerde mannen onder vuur genomen: twee mannelijke passagiers kwamen hierbij om het leven. De indruk bestaat dat de daders, die uitgerust waren met een Kalashnikov-geweer (een Russisch automatisch wapen dat veel gebruikt wordt door de PIRA) en een Smith & Wesson handvuurwapen, bewust vermeden hebben de vrouwen van de slachtoffers te treffen. De Citroën BX was voorzien van een Engels kenteken, waardoor de daders blijkbaar verondersteld hebben met Britse militairen van doen te hebben. Het bleek hier echter te gaan om twee Australische, in Londen werkende, advocaten: Stephen MELROSE en Nicholas SPANOS. De aanslag werd in de vroege avond van de volgende dag geclaimd door de PIRA, die toegaf dat er sprake was van een betreurenswaardige vergissing.

Een concrete aanwijzing, die leidt in de richting van de daders, is reeds gevonden. Bij de diefstal van de auto van de daders, een Mazda uit Venlo, was een huurauto betrokken. Deze auto, een Opel Kadett, bleek in Den Haag gehuurd te zijn

De Mazda is na de aanslag uitgebrand aangetroffen in het Belgische Leopoldsburg, zo'n 50 km westelijk van Roermond.

DORTMUND, 2 juni 1990

In de nacht van vrijdag 1 op zaterdag 2 juni werd in Dortmund een majoor van het Britse Rijnleger voor zijn woning om het leven gebracht.

Het slachtoffer arriveerde even na middernacht bij zijn huis in de West Riding Barracks in het gezelschap van zijn echtgenote met wie hij een officiersfeest had bijgewoond. Nadat hij uit zijn auto was gestapt kwam er een man op hem toelopen die hem van zeer nabij met een AK47 van het leven beroofde. Zijn echtgenote bleef ongedeerd.

21

Een tweede schutter vuurde vanuit de auto van de daders met een FN-pistool een schot af op de Britse majoor. De daders namen de vlucht in een Mazda 626 die twee uur eerder was ontvreemd van een oprit ergens in Dortmund.

Onmiddellijk na de aanslag werd groot alarm geslagen hetgeen resulteerde in een grootscheepse klopjacht die aanvankelijk succesvol leek te zijn. Nabij het station van Dortmund werd de Mazda gesignaleerd door een patrouillewagen van de politie die de achtervolging inzette, hierbij alras geassisteerd door een tweede politiewagen. Een kort salvo uit een automatisch geweer maakte echter aan de achtervolging een einde. Een agent raakte daarbij gewond waarna beide wagens de achtervolging staakten.

De stad werd door de politie middels wegversperringen afgegrensd. De terroristen wisten echter door een versperring heen te breken waarbij de wagen licht werd beschadigd.

De Mazda werd enige tijd later even buiten Dortmund aangetroffen, waar hij klaarblijkelijk in alle haast was achtergelaten. In de Mazda werden vijf hulzen aangetroffen van AK47-munitie (de politiewagen was vijf keer getroffen) en een FN-pistool waarvan een patroon ontbrak.

Van de daders ontbreekt vooralsnog elk spoor.

SAMENHANG

Na de aanslag in Roermond was de inschatting, gelet op de PIRA-strategie in het verleden, dat de ASU haar falen zeer spoedig zou willen rechtzetten. Het was echter de vraag of zij hiervoor toestemming zou krijgen van de leiding van de PIRA, als er al ruggespraak zou plaatsvinden. Ook is bekend dat op het continent opererende ASU's een voorkeur hebben voor aanslagen rond het weekend of feestdagen. De vrees voor een volgende aanslag met Pinksteren was dan ook gerechtvaardigd. Het lag niet voor de hand dat deze aanslag in dezelfde regio in Nederland zou plaatsvinden, maar in het inmiddels traditionele werkterrein aan de andere kant van de grens.

De modus operandi en het tijdstip van de aanslag in Dortmund wijzen duidelijk op een directe relatie met de aanslag in Roermond. Het voorlopige resultaat van het forensisch onderzoek overtreft daarbij de verwachtingen.

De conclusie lijkt gerechtvaardigd dat één ASU verantwoordelijk is geweest zowel voor de genoemde aanslagen als voor de PIRA-aanslagen (vorig najaar) in Unna Massen, Wildenrath en Münster.

VI. MINDERHEDEN

TURKEN: CONSULATEN DOELWIT VAN GEWELDDADIGE ACTIES

Op donderdag 3 mei werd tijdens de avonduren - bijna gelijktijdig - geprobeerd brand te stichten bij de Turkse consulaten te Rotterdam en Deventer.

In Rotterdam werd (vermoedelijk met benzine) de voordeur in brand gestoken. Het vuur kon weliswaar door de brandweer vrij snel worden bedwongen, maar richtte toch voor ongeveer f 50.000,- schade aan. Na de brandstichting verdween de dader volgens getuigen in een oranje Opel Kadett.

In Deventer werd brandstof tegen de voorgevel gegooid, maar de dader(s) slaagde(n) er niet in deze te doen ontbranden.

De acties werden daags na de brandstichtingen geclaimd door een zich "Links Revolutionaire Krachten" noemende Turkse organisatie. Deze organisatie, vermoedelijk een samenwerkingsverband van verschillende Turkse linkse organisaties, was tot nu toe onbekend. Volgens een verklaring zouden de acties hebben plaatsgevonden uit protest tegen de arrestatie van honderden betogers tijdens een door de Turkse overheid verboden protestmars in verband met de 1-meiviering in Istanboel. Bekend is dat ook in ons land vanuit links-extremistische Turkse organisaties, als Dev Sol en TKP/ML, emotionele reacties kunnen ontstaan naar aanleiding van repressief optreden van de Turkse overheid tegen opposanten. Zo werd vorig jaar mei het consulaat te Deventer met verfbommen en leuzen beklad nadat tijdens 1-meidemonstraties in Turkije doden waren gevallen.

Het politieonderzoek naar de daders van de recente acties in Rotterdam en Deventer is gericht op activisten uit Turkse links-extremistische kringen. In Deventer is mogelijk sprake geweest van een actie georganiseerd vanuit de plaatselijke TKP/ML-afdeling in Arnhem, de Turkse Arbeidersvereniging (ATID).

In Rotterdam is de actie waarschijnlijk uitgevoerd door leden/aanhangers van de organisatie Dev Sol (Revolutionair Links). Van deze organisaties is bekend dat zij - vooral de laatste jaren - op een aantal punten samenwerken, zodat het gezamenlijk organiseren van een gecoördineerde actie tot de mogelijkheden behoort. De bij de claim genoemde organisatie "Links Revolutionaire Krachten" is een indicatie voor zo'n gezamenlijke actie.

OPNIEUW GEWELD

Op zaterdag 12 mei werden vernielingen aangericht bij een Turkse diplomatieke vertegenwoordiging in Nederland.

Ditmaal waren de vernielingen het gevolg van een onaangekondigde en agressieve demonstratie voor het consulaat te Rotterdam. In een van de gesneuvelde ruiten werden gaten aangetroffen die mogelijk afkomstig zijn van een klein kaliber vuurwapen of een luchtdrukwapen.

Net als in het geval van de brandstichtingen, was het recente optreden van de Turkse overheid tegen 1-meibetogers in Istanboel de aanleiding tot het ongekennd felle protest. De actie was georganiseerd door een platform van Turkse extreem-linkse organisaties waaronder de Turkse Communistische Partij/Marxistisch-Leninistisch (TKP/ML) en Revolutionair Links (Dev Sol).

Rond 11.00 uur arriveerden ongeveer 50 Turken bij het consulaat, die leuzen schreeuwend vrijwel direct stenen, verbommen etc. naar het gebouw wierpen. Hoewel zich op dat moment enkele honderden personen in het consulaat bevonden, onstond slechts materiële schade. De in verband met de bewaking in het consulaat aanwezige politieambtenaren zagen een overmacht tegenover zich, en moesten om versterking vragen. Bij de daarop volgende, soms harde, confrontatie met de politie werden diverse aanhoudingen verricht.

HEIMELIJK KARAKTER

Opvallend was dat, in tegenstelling tot eerdere acties, de voorbereiding van deze demonstratie een heimelijk karakter had en er vrij snel werd gegrepen naar gewelddadige middelen.

Zo werd de actie pas op het allerlaatste moment aangekondigd - de meeste demonstranten werden vrijdagavond verzocht de volgende ochtend naar Rotterdam te komen - en begaven de betogers zich in kleine groepjes naar het consulaat, teneinde vroegtijdige onderkenning door de politie te voorkomen. Na de actie had de groep zich over de Rotterdamse binnenstad moeten verspreiden en huiswaarts keren. Door genoemde aanhoudingen duurde de actie echter langer dan verwacht. De toenemende onvrede met het Turkse bewind binnen Turkse extreem-linkse kringen, zal n.a.w. in de nabije toekomst tot nieuwe acties leiden.

VII. DIVERSEN

VOORMALIG BVD-INFORMANT ZOEKT PUBLICITEIT

24

Op vrijdag 11 mei zond de VPRO een radio-interview uit met een voormalige informant (hierna HD te noemen) van de BVD/PID-Nijmegen. In het interview werd ingegaan op de activiteiten die HD als informant had ontplooid. Duidelijk werd dat hij in dit kader informatie verzamelde en verstrekte over met name de groeperingen "Is Het Hier Oorlog?" en "Vredes Aktie Kamp Mobiel" (VAK-Mobiel).

HD stelde dat hij voortdurend initiatieven moest nemen en dat hij opdracht had gekregen om gewelddadige acties uit te voeren.

Naar aanleiding van deze radio-uitzending stelde het Tweede-Kamerlid WILLEMS (Groen Links) een aantal vragen aan de minister van Binnenlandse Zaken.

Door de heer WILLEMS werd onder meer gevraagd hoe de activiteiten van de BVD/PID te rijmen waren met eerdere uitspraken van voorgangers van de minister dat de Vredesbeweging niet geïnfiltrerd zou worden door de BVD.

De minister antwoordde dat het in deze kwestie ging om een "activiteit van de BVD gericht op het tijdig onderkennen van voorgenomen gewelddadige activiteiten". Voorts stelde de minister dat "het zich manifesteren binnen de Vredesbeweging een persoon of organisatie niet vrijwaart voor de belangstelling van de BVD of Justitie indien men gewelddadige activiteiten beraamt en/of uitvoert".

Op de vraag van de heer WILLEMS of HD inderdaad was aangespoord tot het plegen van strafbare feiten, ging de minister uitgebreid in. Letterlijk stelde zij:

"Mijnheer de voorzitter, het zal u duidelijk zijn dat het onvermijdelijk is dat iemand die gevraagd wordt informatie te verzamelen over gewelddadige acties ook op enig moment en op enigerlei wijze met dat geweld in aanraking kan komen. De volgende beleidslijn wordt dan gehanteerd:

1. BVD-informanten krijgen de uitdrukkelijke opdracht geen initiatieven te nemen tot het plegen van strafbare feiten, maar zich voor het overige te conformeren aan het binnen de groep geldende gedrag.

2. Indien dit het deelnemen aan strafbare feiten met zich mee zou brengen, dan wordt creatief gezocht naar een oplossing waarbij de actie kan worden voorkomen dan wel waarbij de informant zich kan terugtrekken.

3. Lukt dat niet dan geldt het volgende:

a. Informanten wier betrouwbaarheid nog niet vaststaat, ontvangen op voorhand een verbod om daaraan mee te doen.

b. Met betrekking tot informanten wier betrouwbaarheid inmiddels is gebleken, wordt zoveel mogelijk per geval beoordeeld of deelneming kan worden gedoogd. Een en ander geschiedt in overleg met de verantwoordelijke autoriteiten, na zorgvuldige afweging van:

- het belang van het in stand houden van de informatiepositie in de betreffende antidemocratische groepering;

- de daarvoor noodzakelijke geloofwaardigheid van de informant;
- de aard van de te verwachten schade;
- de mogelijkheden om de actie te verhinderen e.d.

De informant ontvangt vervolgens nauwkeurige instructies met betrekking tot zijn opstelling. Deze beleidslijn is ook in dit geval gevolgd."

Bovenstaande verklaring van de minister is hier letterlijk weergegeven omdat uit haar betoog duidelijk naar voren komt hoe de BVD en de politieverbindingen omgaan cq. dienen om te gaan met informanten.

Bijlage:

Agenda

26 |

- 15 juni: Demonstratieve actie bij het Shell-hoofdkantoor en de Zuidafrikaanse ambassade te Den Haag, georganiseerd door SuZa.
- 16 juni: Anti-apartheidsdemonstratie te Den Haag, georganiseerd door SuZa.
- 12 juli: Herdenking van de "Battle of the Boyne" (12 juli 1690): mogelijk PIRA-activiteit.
- 17-20 juli: Alternatieve Vierdaagse van "Is Het Hier Oorlog?" (Regio Gelderland)